

: kirjatkin avoimen julkaisun piiriin

Fakta Julkaistu 08.12.2014 klo 14:48 Kirjoittaja Jessica Parland - von Essen CC BY 4.0

Moni suomalainenkin tutkija on varmaan joskus löytänyt itsensä lukemasta Open Journal Systemsissä (OJS) julkaistua tieteellistä artikkelia. Suomessa Tieteellisten seurain valtuuskunta on ylläpitänyt OJS:ää vuodesta 2006 nimellä Tieteelliset verkkolehdet. Alustalla on tällä hetkellä 20 eri lehteä ja melkein yhtä moni käyttää sitä vain editointiin ja vertaisarviointiprosessin hoitamiseen.

Open Journal Systems on avoimen koodin julkaisujärjestelmä, jonka taustalta löytyy kanadalainen avoimen tieteen pioneeri John Willinsky ja hänen johtamansa Public Knowledge Project. Järjestelmän avulla voi hoitaa koko julkaisuprosessin vertaisarviointia myöten. Projektiin kuuluu myös monografioiden julkaisuväline ja muita ohjelmistoja, joiden avulla tieteellisen tiedon leviämistä voi edistää. Näitä työvälineitä käytetään jo tuhansissa organisaatioissa ympäri maailmaa. Esimerkiksi 7000 lehteä käytti aktiivisesti OJS:ää vuonna 2013.

John Willinsky puhumassa Helsingissä Avoimen tieteen ja tutkimuksen foorumissa. Kuva Nina Kaverinen CC BY Avointiede.fi

”Monografioiden pitäisi myös kuulua avoimen julkaisun piiriin”, sanoo Helsingissä marraskuussa Avoimen tieteen ja tutkimuksen foorumissa vierailut professori Willinsky. ”Yhtä lailla kuin muutkin tutkijat, monografioiden kirjoittajat ovat usein saaneet rahoitusta yleishyödyllisistä tai julkisista varoista.”

”Kirjojen ilmainen jakaminen pdf-tiedostoina ei sitä paitsi välttämättä vähennä edes e-kirjan myyntiä. Siitä on kokemuksia”, Willinsky kertoo. ”Jotkut kirjastot ovat myös aloittaneet yhteistyön, jossa rahoitetaan kirjan syntyä etukäteen”, hän kertoo. Knowledge Unlatched -projektissa kirjastot ovat pystyneet tukemaan monografioiden avointa julkaisemista. Projektissa keskitytään humanistiseen ja yhteiskuntatieteelliseen julkaisemiseen.

Willinskyn mielestä tiede muodostaa ainutlaatuisen ja erillisen älyllisen omaisuuden muodon, eikä sitä voi verrata muuhun luovaan työhön saamansa laajan julkisen tuen vuoksi. Esityksessään Willinsky puhui muun muassa Erasmus Rotterdamilaisesta ja tekijänoikeuden synnystä. Willinskyn mielestä tekijänoikeutta ei oikeastaan voi soveltaa tutkimukseen, muuten kuin esimerkiksi Creative Commons-lisenssien tai muun jakamisen kautta. Tieteen edistyminen vaatii avoimuutta ja jatkuvaa tiedon korjaamista ja täydentämistä.

”Myös tutkimusdatan julkaiseminen ja jakaminen on tärkeää. Siksi suunnittelemmekin Public Knowledge Projectissa myös Dataverse-ohjelmistoa datan julkaisemiseksi OJS:ssä.”